

Spennandi at vita hvat fólk halda

– Eg haldi ikki, at tað skal verða forboði at gera veljarakanningar. – Eg dugi ikki at siggja, at tað skal „forstýra“ eitt val at vita, hvat fólk halda um ymiskt, sigur John Mortensen, lærari í samfelagsfrøði í Miðnámskúlanum í Suðuroy. Næmingar á skúlanum hava gjørt veljarakanning fyrri Sosialin

ÁKI BERTHOLDSEN

– Yvirhøvur vóru fólk báði blíð og fryntlig. Men tað vóru eisini nokur sum meiri og minni ódámlika og kontant lótu okkum vita, at tey vildu ikki vera við.

Hetta er í heilt stuttum royndirnar, sum tær 13 genturnar í 2 A í Miðnámskúlanum í Suðuroy finga, eftir at hava havt orðið á næstan 1.000 føroyingum í farnu viku.

Men tað var nú ikki bara fyrri at vita, hvussu fryntlig fólk vóru, at ringt var til tey.

Næmingarnir í Miðnámskúlanum høvdu nevnliga átið sær at gjørt eina veljarakanning fyrri Sosialin, uppundir lógtingsvalið nú hósagin.

Undir leiðslu av John Mortensen, lærara í samfelagsfrøði, gjørdur teir 13

Hetta er fyrstu ferð, næmingar úr Miðnámskúlanum í Suðuroy gera eina lansumfatandi veljarakanning.

næmingarnir veljarakanningina í farnu viku í samstarvi við Sögu- og Samfelagsdeildina á Fróðskaparsetrinum.

Og grundin til, at tað bara vóru gentur, sum gjørdi kanningina, er heilt einfalt tann, at tað eru bara gentur í flokkinum...

Kanningin varð gjørd mikudagin, hósagin og friggjadagin í farnu viku og úrslitið av henni er kunngjort aðrastaðni í blaðnum í dag.

John Mortensen sigur, at tey ringu til gott 1.100 fólk kring alt landið.

Av teimum vildu 169 ikki svara spurningunum og rstin tóku ikki telefongina.

Men eftir eru 819 fólk, sum, kanningin so byggir á.

Kanningin er gjørd í samstarvi við Fróðskaparsetrið.

Sögu- og Samfelagsdeildin á Fróðskaparsetrinum og

tey, sum undirvísa í samfelagslæru í miðnámskúlanum og læraraskúlanum hava gjørt felagsskapin FYND, og ígjøgnum tann felagsskapin eru veljarakanningarnar samskipaðar.

Tvs, at heilt síðani tey gjørdur tær fyrstu veljarakanningarnar í 1984, hevur verið ein kjarni av spurningum, sum gongur aftur í øllum kanningunum fyrri at kunna samanbera tær.

Men harafturat hevur verið spurt um ymisk mál, sum eru uppi í tíðini. Og at enda eru onkir spurningar tiknir við, sum tann, ið býleggur kanningina, – í hesum føri Sosialurin, biður um.

Øll svarini verða so skrivað inn á teldu uppá eitt norskt hagtals-forrit, sum er gjørt til endamálið.

John Mortensen sigur, at hetta er fyrstu ferð, at Miðnámskúlin í Suðuroy hevur gjørt eina stóra, landsum-

allarflestu longu hava tikið støðu til, hvønn tey fara at velja.

– Í slíkum kanningum plagar tað at vera ein reidiliga stóru partur av teimum spurdu, sum siga seg ikki vita, hvønn tey fara at velja.

– Men í hesari kanningini eru tað bara eini 11% sum ikki hava tikið støðu.

– Um kanningin kortini fer at halda, ber sjálvandi ikki til at siga.

Talið er nóg høgt

Samfelagsfrøðingurin sigur, at tey 819 fólkini, sum svarað er eitt nóg stórt grundarlag til at gera eina álítandi kanning.

– Í øðrum londum, sum eru nógvar ferðir størri enn Føroyar, verða heldur ikki fleiri fólk spurð. Men 819 fólk eru ein nóg stórt partur av veljaraskaranum, enn 819 fólk eru í Danmark og í øðrum londum.

Hagføðiliga er tað sostatt nóg stórt grundarlag.

Men tann stóri kunsturin er at seta úrvælið teimum spurdu rætt sett saman, so at tey umboða veljarafjöldina.

– T.d. standa næstan ongi konufólk í telefonbókini. Og tey ungu standa heldur ikki í telefonbókini. Tey ungu eru heldur ikki inni um

Spurningurin er so, hvat ein slík kanning kann brúkast til.

John Mortensen heldur, at hon kann brúkast til so mangt.

– Hjá okkum lærarum og fakfólki er tað spennandi at vita, hvat fólk halda um ymisk mál.

Men ikki minni spennandi er tað, at ymiskir upplýsingar í kanningini kunnu samanberast við teirri framkomnu tøkini. T.d. ber nú til í eini handavending at fáa at vita, hvat sambandsfólk t.d. halda um ríkisfelagsskapin.

Annars verða slíkar veljarakanningar m.a. brúktar at leggja politiskar ætlanir politiskar strategi eftir. Tær kunnu vera eitt barometur hjá flokkunum at meta um, antin valstriðið ber ávæks ella ikki, og kanska um, hvar tað haltar og hvønn málbólkk flokkurin skal venda sær til, hvørji mál hava týðning og hvørji mál, hava minni týðning.

Tó kemur hendan veljarakanningin so seint, at tað er avmarkað, hvat flokkarnir, sum so, fáa brúkt hana til nú.

– Men annars kann ein slík kanning sjálvandi eisini ávrika veljaran ymsar vegir.

– Ein veljari, sum tekur

Í hesari kanningini eru tað sjáldsama fá, sum ikki hava tikið støðu. Trý kvöld í farnu viku arbeidu næmingarnir til langt út á kvöldið

fatandi, veljarakanning.

Tey allarflestu hava tikið tøðu

Annars hava slíkar veljarakanningar verið fyrri stórum atfinningum, ikki minst aftaná fólkatingsvalið, tá ið tær ikki hildu stíkk, við tað, úrslitið av valinum var at stjórnarflokkarnir vunnu, hóast veljarakanningarnar boðaði frá einum borgarligum meiriluta.

Men John Mortensen er samdur við teimum sum siga, at veljarakanningar kunnu onki siga um, hvat fer at henda á sjálvum valinum um eina viku eftir at kanningin er gjørd.

– Kanningin vísur støðuna beint tá, kanningin varð er gjørd. Men hvat fer at henda eina viku seinni, kann kanningin sjálvandi onki siga um.

Men hann leggur afturat, at sermerkt fyrri hesa kanningina er, at hon vísur, at tey

kvöldið. Og er veðrið gott, er bara konufólk inni, tí mennir eru burtur í haga og hyggja eftir seyði nú í lembingini.

– Allir slíkir smálutir kunnu gera, at ávísir partar av veljarunum eru undirumboðar.

Tó heldur hann, at býtið í kanningini sær rættiliga gott út.

Úrvælið fór soleiðis fram, at vit tóku allar síðirnar í telefonbókini, har ið nummurnir standa í nummarrað.

– Síðani tóku vit fyra í hvørjum teigi, nummurnar 10 og 11 úr evna og nr. 10 og 11 úr neðra.

– Tilsamans gevur tað so gott 1.100 fólk, sum vit ringdu til. Tá genturnar ringdu, bóðu tær um at sleppa at tosa við tann í húsnum, sum hevði valrætt og sum hevði føðingardag seinast.

Spennandi at vita

undir við einum flokki, ið fær stóra undirtøku, kann kanska hugsa, at her gongur so væl at „tað ger onki, um eg ikki fari á val“. Ella kann tað fáa onkran at reka harðari.

Men er tað rætt, at slíkar veljarakanningar órógva valið so illa, at tað skuldi verið forboði at gjørt slíkar kanningar, sum roddir hava verið frammi um.

Tað heldur John Mortensen avhørt ikki.

– Eg dugi ikki at siggja, hvussu tað kann forstýra eitt val, at vit fáa at vita, hvat fólk halda um ymisk mál.

– Tvøturímóti skuldi tað verið ein sjálvsagdur partur av fólkaraðinum. Tað, at geva seg út fyrri at vita, hvat fólk halda um hetta, ella hitt, er ikki nakað nýtt.

– Tað hava fólk altíð hildið seg vita. Tey hava bara onki havt at hava tað í.

Í triggar dagar í farnu viku høvdu 13 gentur í Miðnámskúlanum í Vági longri skúladag, enn vanligt, tí tær gjørdur veljarkanning fyrri Sosialin